

Talousarvion laadintaohje 2026

Kunnanhallitus 09.09.2025 § 267
427/02.02.00/2025

Kuntalain (410/2015) 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä talousarvio ja taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että se toteuttaa kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Siinä hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan.

Talousarvion laadinnan aikataulu:

- Johtoryhmä käsittelee talousarvion laadintaohjeen ja kehyksen syyskuussa (vk 36)
- Kunnanhallitus antaa talousarvioehykset ja laadintaohjeen 9.9.2025
- Talousarviota valmistelevat esihenkilöt ja viranhaltijat tuottavat omat valmisteluaineistonsa palvelualuejohtajien käyttöön syyskuussa 2025
- Palvelualueiden ja konsernijohton talousarvioneuvottelut syyskuussa (mm investointilistat, vk 38-39)
- Lautakunnat käsittelevät talousarvioehdotuksensa (vk 39-40)
- Kunnanvaltuustolle esitellään talousarvion valmistelutilannetta iltakoulussa (vk 40)
- Konsernijohton tavoiteneuvottelut yhtiöiden kanssa (toimitusjohtajat, hall pj:t, vk 40-41)
- Kunnanhallitus käsittelee kunnallis- ja kiinteistöveroprosentit (vk 44).
- Valtuusto päättää vuoden 2025 kunnallis- ja kiinteistöveroprosentit (vk 46)
- Henkilöstö- ja koulutussuunnitelman sekä talousarvion käsittely yhteistoimintaelimessä (vk 47)
- Talousarviesitys valmistuu marraskuun lopussa (vk 48)
- Kunnanhallitus tekee talousarvio- ja taloussuunnitelmaesityksen (2027–2028) (vk 49)
- Kunnanvaltuusto päättää vuoden 2026 talousarviosta (vk 50)
- Lautakunnat vahvistavat oman tehtäväalueensa käyttösuunnitelmat talousarvion hyväksymisen jälkeen viimeistään helmikuussa 2026

Talousarvion ohjeet ja kehys vuodelle 2025

Johtoryhmä käsitteli kokouksessaan 2.9.2025 ohjeen sisältöä sekä talouden kehystä.

Verotulot

Vuoden 2026 talousarvion kehys laaditaan 13.8.2025 päivitetyn veroennustien pohjalta. Veroennustekehikon päivitys perustuu osin valtiovarainministeriön kesäkuun taloudellisen katsauksen verotuloarvioihin. Elokuun veroennustekehikossa on lisäksi huomioitu verotilitykset heinäkuuhun asti.

Kunnallisveron ennuste vuosille 2025–2029 heikkenee toukokuun arvioista. Muutos johtuu pääosin työllisyyden odotettua heikommasta kehityksestä kuluvana vuonna. Työllisyyden paranemisen sekä ansioiden nousun seurauksena palkkatulojen odotetaan kasvavan lähes viisi prosenttia vuonna 2026.

Yhteisöverokertymän ennustetaan heikentyvän vuodesta 2027 eteenpäin johtuen yhteisöverokannan pienentamisestä. Hallitusohjelman mukaisesti yhteisöveron veroperusteisiin tehtävät muutosten vaikutukset kompensoidaan kunnille ryhmäosuuksia muuttamalla.

Suhdannetilanteen koheneminen kasvattaa verotuloja valtiovarainministeriön kesäkuun ennusteen mukaan arviolta 6 prosenttia vuonna 2026 ja kasvu pysyy keskimäärin hieman alle 4 prosentissa vuosina 2027–2029.

Valtionosuudet

TE-palvelu-uudistus kasvattaa kuntien valtiolta saamia tulonsiirtoja vuonna 2025. Valtionosuuksiin tehdään kuitenkin samanaikaisesti tuntuja leikkauksia muun muassa sote-siirtoon liittyvien takautuvasti perittävien valtionosuuksien ja hallituksen säätötoimenpiteiden vuoksi.

Kuntien peruspalveluiden hintaindeksin arvioidaan olevan 3,8 prosenttia vuodelle 2026 ja 3,7 % vuodelle 2027, mikä lisää valtionosuutta. Siikalatvan valtionosuudet tulevat vuonna 2026 olemaan noin 7 615 778 euroa, mikä on 0,5 % vähemmän kuin vuoden 2025 talousarviossa merkitty valtionosuuksien yhteissumma.

Keskeiset muutokset vuodelle 2026

Kuluttajahintaindeksin muutokseksi vuonna 2026 ennakoidaan 1,6 % ja 2027 2,0 %. Korkojen odotetaan laskevan hieman vuonna 2026. Kunnan kiinteistökannan hoitokulujen ennakoidaan nousevan vuonna 2026. Suunnitelmakaudelle on oletettu, että sote-kiinteistöjen vuokrasopimusten päätyminen ja uudelleenneuvottelut heikentävät kunnan vuokratuottoa. Poistojen arvioidaan kasvavan vuoden 2025 tasosta mm. Jedun kiinteistön hankinnan johdosta sekä mahdollisen Tuohisentteri Oy:n tehdashallin siirtämisestä kunnalle.

Kunta- ja hyvinvointialan uudet työ- ja virkaehtosopimukset ovat voimassa 1.5.2025–29.2.2028. Perusratkaisun palkankorotukset ovat sopimuskauden aikana yhteensä 7,37 prosenttia.

Talousarvioraamissa vuodelle 2026 on varauduttu 3,5 %:n korotukseen henkilöstökuluissa ja 8,3 % kasvuun palveluiden ostossa.

Toimintatuottojen varaukseen vuodelle 2026 on tehty inflaatiokorjaus myynti- ja maksutuottoihin sekä muihin toimintatuottoihin vuoden 2025 tasosta, jolloin kasvu on 1,3 %. Toimintakulujen kasvuksi ennakoitaan 4,9 %. Verotulojen ja valtionosuuksien lisäykset sekä rahoituskulujen nousu huomioiden muodostuu talousarviosta 805 493 euroa alijäämäinen vuodelle 2026.

Kuntalain 110 §:n mukaisesti talousarvion sitovia eriä ovat valtuuston hyväksymät toiminnan ja talouden tavoitteet ja niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Käyttötalousosan toimintatulot ja -kulut käsittävät sisäiset ja ulkoiset erät. Talousarvio sitoo palvelualueita valtuustoon nähden lautakuntatasolla toimintatulojen ja menojen erotuksena. Investointien nettomenot erikseen sitovia seuraavasti: maa-alueiden osto ja myynti, kaavoitus, liikenneväylät, puistot ja yleiset alueet, liikunta-alueet, tilapalvelut, asuinrakennukset, opetuspalvelut, varhaiskasvatus ja muut kohteet.

Hallintokunnilta edellytetään tiukkaa ja huolellista talousarvion laadintaa. Palvelualueiden tulee pysyä heille annettussa raamissa. Ohjeen liitteenä on talousarvioraami koko kunnan ja palvelualueiden osalta.

Suunnitelmavuodet 2026–2028

Suunnitelmavuosien 2026–2028 toimintakatteen kehitys menee vuoden 2026 talousarvioraamien indeksikorotusten mukaisesti ja tarkentuu syksyllä uusien kuntatalouden kustannus- ja ansiotasoindeksien ennusteiden päivittyessä. Suunnitelmajakson aikana talous tulee saattaa tasapainoon siten, että talousarvioiden alijäämä supistuu nollassa tai ylijäämäksi suunnitelmavuodelle 2028. Mikäli suunnitelmavuosien toimintoihin on tulossa tiedossa olevia muutoksia, niiden vaikutus ko. vuoden toimintamenoihin tulee arvioida palvelualueilla. Ellei muutoksia ole tiedossa, suunnitelmavuosien eurot voidaan tallentaa keskitetysti. Jos näin halutaan meneteltävän, siitä tulee ilmoittaa konsernipalveluihin.

Investointien suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan Siikalatvan kunnan yleinen hankintaohje sekä pienhankintaohje ja teknisten palveluiden pienhankintaohje. Investointien aktivointiraja on 10 000 euroa. Investoinnit käsitellään lautakunnissa syys-lokakuussa ja kunnanhallituksessa, jossa on myös kunnallisveroprosentin ja kiinteistöveroprosentin 2026 käsittely.

Rahoitus

Kunnanhallitus tekee esityksen veroprosenteiksi 28.10.2025 ja valtuusto vahvistaa ne 11.11.2025. Valtionosuustiedot ja verotustiedot vuodelle 2026 tarkentuvat syksyn kuluessa.

Kunnanhallituksen vahvistamat laadintaohjeet ja lomakepohja ovat yhteisessä kansiossa. Talousarvion tekstiosassa lausutaan tavoitteet, niiden toimintasuunnitelma ja mittarit.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Pekka Iivari

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää

1. hyväksyä talousarvion laadintaohjeen, aikataulun sekä raamin palvelualueiden talousarviovalmistelua ohjaavana,
2. tarkentaa laadintaohjetta, aikataulua ja raamia tarpeen mukaan talousarviovalmistelun edetessä ja
3. että se ei hyväksy uusia menokohtia ilman, että niihin on osoitettavissa tosiasiallinen kattamismahdollisuus.

Lisäksi kunnanhallitus edellyttää taloustyöryhmän valmistelevan vaihtoehtoja talouden tasapainottamiselle 31.10.2025 mennessä suunnitelmakauden aikana.

Päätös

Kunnanhallitus päättää

1. Päätösehdotuksen mukaisesti.
2. Päätösehdotuksen mukaisesti.
3. Päätösehdotuksen mukaisesti.

Lisäksi kunnanhallitus edellyttää taloustyöryhmän valmistelevan vaihtoehtoja talouden tasapainottamiselle 31.10.2025 mennessä suunnitelmakauden aikana.